

Pappia koskeva hovioikeuden tuomio

Helsingin hovioikeuden antaman tuomion mukaan pastori on syyllistynyt virkavelvollisuuden rikkomiseen. Pastori on kuitenkin jätetty rangaistukseen tuomitsematta. Hovioikeus on katsonut, että tässä tapauksessa rangaistukseen tuomitseminen olisi kohtuutonta, koska pastori on kysymyksessä olevan asian johdosta ollut virastaan pidätettynä ilman palkkaa lähes 9 kuukauden ajan ja rangaistukseen tuomitseminen merkitsisi hänelle työansion menetystä koko tältä ajalta kirkon virka- ja työehtosopimuksen mukaan.

Tuomiokapitulin ratkaisu ja perustelut

Tuomiokapituli toteaa, että rikosasioiden käsittely ja rangaistuksen määrääminen kuuluu yleisten tuomioistuinten toimivaltaan, eikä tuomiokapitulin tehtäviin siten kuulu arvioida rikoslaissa säädettyjen tunnusmerkistöjen täyttymistä ja tekojen syyksiluettavuutta. Yleisen tuomioistuimen toimivaltaan ei sen sijaan kuulu tutkia tapauksia pappisviran kannalta. Tuomiokapitulilla on siten mahdollisuus arvioida asiaa kirkkolain 5 luvun 3 §:n mukaisesti pappisviran osalta.

Kirkkolain 5 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan papille, joka toimii vastoin pappisviran velvollisuuksia ja pappislupausta tai laiminlyö niitä taikka käyttäytyy papille sopimattomalla tavalla, tuomiokapituli voi asian laadun mukaan antaa kirjallisen varoituksen tai pidättää hänet pappisvirasta vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi. Jos papin sopimaton käyttäytyminen, laiminlyönnit pappisvirassa tai käyttäytyminen muutoin osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina, tuomiokapituli voi määrätä hänet menettämään pappisvirkansa. Saman säännöksen 4 momentin mukaan, jos pappi on tuomittu rikoksesta sellaiseen rangaistukseen, joka osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina, tuomiokapituli voi määrätä hänet menettämään pappisvirkansa.

Tuomiokapituli toteaa, että asian arvioinnissa tulee ottaa huomioon teon vakavuus ja rangaistuksen ankaruus, onko teolla ollut liittymäkohtaa papinviran tai pappisviran hoitoon, onko kysymys tahallisesta vai tuottamuksellisesta teosta (tuottamuksellisuudella tarkoitetaan huolimattomuutta) ja kuinka kauan aikaa teosta on kulunut. Lisäksi harkintaan voi vaikuttaa, onko kysymys yksittäisestä teosta vai onko papilla muuta rikoshistoriaa.

Kirkkolain 6 luvun 26 §:n mukaan viranhaltijan on suoritettava virkatehtävänsä asianmukaisesti noudattaen asianomaisia säännöksiä ja määräyksiä sekä työnantajan työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Viranhaltijan on tehtävässään käyttäydyttävä asemansa ja tehtävänsä edellyttämällä tavalla.

Tuomiokapituli toteaa, että papin työn peruselementtejä ovat julkiset tilaisuudet ja suora vuorovaikutus seurakuntalaisten kanssa. Papin keskeisiin tehtäviin kuuluu ihmisten kohtaaminen. Pappi edustaa työssään sekä seurakuntaa että laajemmin koko kirkkoa. Papin ammatti kuuluu niihin ammatteihin, jotka tavallisesti arvioidaan erityisen luottamusta herättäviksi. Papilla on siten erityisen suuri vastuu käyttäytyä virassaan asianmukaisesti.

Hovioikeuden tuomiosta käy ilmi, että pastorin tietoon on ennen kysymyksessä olevaa rippikoululeiriä saatettu Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulin toimintaohje ja seurakunnan henkilöstön kehittämissuunnitelman sisältö. Niistä ilmenee ja on pääteltävissä selvästi, että toisen henkilön itsemääräämisoikeutta ja fyysistä koskemattomuutta tulee kaikissa tilanteissa kunnioittaa ja noudattaa. Kirkkoherra on myös suullisesti ilmoittanut pastorille, että muuhun fyysisen kontaktin ottamiseen kuin kättelyyn tuli pyytää kontaktin kohteelta lupa. Hovioikeus on katsonut, että pastorin virkavelvollisuuteen on näin ollen kuulunut myös sen noudattaminen, että seurakunnan työyhteisön

toiminnassa ei oteta fyysistä kontaktia toisiin henkilöihin ilman näiden lupaa muutoin kuin kättelytilanteissa.

Hovioikeus on tuomiossaan todennut, että pastorin on selvitetty virkatehtävää hoitaessaan vastoin hänelle annettuja määräyksiä kosketelleen ilman lupaa kahta rippikoululeirille osallistunutta nuorta tarttumalla päästä, puremalla olkapäästä ja suutelemalla poskelle. Pastorin menettely on kohdistunut herkässä kehitysvaiheessa olleisiin alaikäisiin nuoriin, joiden itsemääräämisoikeutta on loukattu, vaikka käräjäoikeuden lainvoimaisen tuomion mukaan pastori ei olekaan syyllistynyt seksuaaliseen ahdisteluun. Pastori on rippikoululeirin pappina ollut määräävässä asemassa alaikäisiin nuoriin nähden. Hänen tehtävänään aikuisena leirin valvojana on ollut myös huolehtia nuorten hyvinvoinnista ja turvallisesta olostakin leirillä. Pastorin edellä todettu toiminta leirillä on hänen asemansa huomioon ottaen ollut ilmeisen sopimatonta. Näissä olosuhteissa pastorin on täytynyt ymmärtää, että hän on menetellyt vastoin virkavelvollisuuttaan eikä ole käyttäytynyt asemansa ja tehtävänsä edellyttämällä tavalla.

Tuomiokapituli yhtyy hovioikeuden näkemykseen siitä, että pastori ei ole suorittanut virkasuhteeseen kuuluvia velvoitteitaan asianmukaisesti eikä ole käyttäytynyt asiassa asemansa ja tehtävänsä edellyttämällä tavalla. On selvää, että pastorin käytös, vaikkei hänellä ole ollut pahaa tarkoitusta, on nykymittapuun mukaan ylittänyt sen, mitä voidaan pitää sopivana. Erityisen vakavan tilanteesta tekee se, että pastorin teot ovat kohdistuneet alaikäisiin nuoriin, vaikkei käräjäoikeuden tuomion mukaan kysymys olekaan seksuaalisesta ahdistelusta. Pastorilla on ollut etukäteen tiedossaan seurakunnan fyysisiä kontakteja koskeva ohjeistus, joten hänen on tullut ymmärtää käyttäytymisensä sopimattomuus.

Edellä esitetyn perusteella tuomiokapituli katsoo, että pastorin on kirkkolain 5 luvun 3 §:n 3 momentin mukaisesti katsottava käyttäytyneen papille sopimattomalla tavalla. Tämän vuoksi tuomiokapituli antaa pastorille kirkkolain 5 luvun 3 §:n 3 momentin mukaisen kirjallisen varoituksen.

Tuomiokapituli korostaa lisäksi, että seurakunnan papin virassa oleva pappi on työssään työnantajan direktiovallan alainen. Pastorin tulee näin ollen jatkossa kiinnittää erityistä huomiota siihen, että hän noudattaa seurakunnassa voimassa olevia ohjeistuksia sekä esihenkilön ja kirkkoherran määräyksiä, koskivatpa ne työn sisältöjä tai työn tekemisen tapoja ja käytäntöjä. Työnantajan määräysten noudattamatta jättäminen voi muodostaa kirkkolain 6 luvun 50 §:ssä tarkoitetun irtisanomisperusteen.